

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 6Ssk/143/2022
Identifikačné číslo spisu: 4022200197
Dátum vydania rozhodnutia: 29. júna 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Michal Matulník
Funkcia: predseda senátu, sudca spravodajca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:4022200197.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: MUDr. V. A. bytom C. XXX./X, Q., právne zastúpeného advokátskou kanceláriou ŠKODLER & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Dobšinského 12, Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 32444-3/2017-BA zo dňa 20. júna 2017, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sa/33/2022-184 zo dňa 11. júla 2022, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Návrh žalobcu na prerušenie kasačného konania z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „krajský súd“ alebo „správny súd“) v poradí druhým rozsudkom z 11. júla 2022, č. k. 23Sa/33/2022-184 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“), podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) zamietol správnu žalobu (v sociálnej veci), ktorou sa žalobca domáhal preskúmania postupu a zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 20. júna 2017, č. 32444-3/2017-BA (ďalej aj „preskúmané rozhodnutie“), ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) odvolanie žalobcu podané proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Galanta (ďalej aj „pobočka“), z 27. januára 2017, č. 700-0600003617-GC09/17 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“), vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) ku dňu 31. augusta 2008, zamietla v celom rozsahu a potvrdila rozhodnutie pobočky. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 167

ods. 1 SSP v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že úspešnej žalovanej náhradu trov konania a kasačného konania nepriznal s poukazom na to, že jej žiadne trovy nevznikli a žalobca v konaní nebol úspešný.

2. V poradí prvým rozsudkom z 18. júna 2018, č. k. 23Sa/22/2018-108, krajský súd podľa § 191 ods. 1 písm. c) SSP zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej ako aj prvostupňové rozhodnutie pobočky a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Tento rozsudok krajského súdu bol na základe kasačnej sťažnosti žalovanej z 13. augusta 2018, doručenej krajskému súdu 15. augusta 2018, zrušený podľa § 462 ods. 1 SSP v spojení s § 440 ods. 1 písm. g) SSP rozsudkom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší správny súd“) z 27. apríla 2022, sp. zn. 7Sžsk/152/2018, a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie.

3. Krajský súd po zrušení prvého rozsudku Najvyšším správnym súdom a po opätovnom preskúmaní veci vydal napadnutý rozsudok a žalobu zamietol. S poukazom na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd“) z 30. novembra 2021, sp. zn. IV. ÚS 610/2021, rozsudok Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) z 24. novembra 2020, sp. zn. 1Vs/3/2019, ako i právny názor Najvyššieho správneho súdu vyslovený v rozsudku z 27. apríla 2022, sp. zn. 7Sžsk/152/2018, dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná a postup i rozhodnutie žalovanej sú v súlade so zákonom.

II.

4. Proti napadnutému rozsudku podal žalobca (ďalej aj „sťažovateľ“) dňa 23. septembra 2022 kasačnú sťažnosť, ktorou sa prostredníctvom právneho zástupcu domáhal prerušenia konania o kasačnej sťažnosti a podania podnetu predsedovi Najvyššieho správneho súdu na zaujatie stanoviska pléna tohto súdu v zmysle § 21 ods. 3 písm. a) v spojení s § 24d ods. 1 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“) k zjednoteniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov v právoplatných rozhodnutiach Veľkého senátu správneho kolégia NS SR, ktoré bude následne pre členov pléna záväzné; alternatívne sa domáhal zrušenia napadnutého rozsudku a vrátenia veci krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Kasačnú sťažnosť odôvodnil tým, že krajský súd svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a zároveň rozhodol nesprávne a nezákonne na základe nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1 písm. f), písm. g) SSP].

5. Vychádzajúc z ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. mal sťažovateľ za to, že okamihom straty statusu samostatnej zárobkovo činnnej osoby (ďalej len „SZČO“) mu zároveň zaniká povinnosť hradiť sociálne poistenie. Ak totiž fyzická osoba vykonáva podnikateľskú činnosť na základe vydaného oprávnenia na výkon podnikateľskej činnosti a dosahuje príjem, možno považovať za oprávnené, logické a spravodlivé, aby takáto fyzická osoba prispievala do sociálneho systému štátu platením sociálneho poistenia. Ak následne ukončí výkon podnikateľskej činnosti zrušením oprávnenia na jej výkon, stráca tým aktívnu účasť na sociálnom systéme štátu vrátane povinnosti platiť sociálne poistenie. Sťažovateľ zvýraznil, že ku dňu 31. augusta 2008 ukončil svoje podnikanie ako fyzickej osoby - podnikateľa. Sťažovateľ bol presvedčený, že od tohto dátumu nespĺňal kvalifikačnú podmienku pre platenie povinného poistenia. V tomto presvedčení ho utvrdil i sám správny orgán, ktorý ako nesporný prípad sám vyznačil v príslušnom spise predmetnú skutočnosť. Aj napriek tomu po 9 rokoch pobočka začala konanie, čím došlo k závažnému zásahu do princípu právnej istoty adresáta právnych noriem, ktorý očakával, že vec je vyriešená definitívnym spôsobom. V tejto súvislosti sťažovateľ nepovažoval za opodstatnený ani argument, že správny orgán nedisponoval dostatkom informácií, čo nemôže byť na ťarchu účastníka.

6. K dvom odlišným rozhodnutiam Veľkého senátu správneho kolégia NS SR okrem iného uviedol, že len zmena právneho názoru, ktorá vychádza z rozdielneho (nového) zloženia senátu NS SR, nemôže sama osebe ospravedlňovať vydanie úplne protichodného rozhodnutia v tej istej skutkovej a právnej veci, bez zmeny fundamentálnych okolností. Princíp právnej istoty v demokratickej spoločnosti musí

mať prednosť pred subjektívnym hodnotením toho, ktoré rozhodnutie je správne či nesprávne, a revidovanie judikatúry NS SR musí prebiehať podľa určitých pravidiel. V opačnom prípade možno hovoriť o postupe, ktorý je nezlučiteľný s čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach, zasahujúceho do princípu právnej istoty ako základného atribútu právneho štátu. Úlohou Najvyššieho správneho súdu ako vrcholného súdneho orgánu je zabezpečiť v správnom súdnictve jednotu a zákonnosť rozhodovania. Preto ak došlo v rámci právoplatných rozhodnutí Veľkého senátu k rozdielnemu výkladu zákona, musí plénum Najvyššieho správneho súdu obligatórne prijať zjednocujúce stanovisko, ktoré je pre členov pléna záväzné, a tým rozdielnu rozhodovaciu prax zjednotiť. V opačnom prípade je namieste otázka o možnom zásahu do princípu právnej istoty ako základnej esencie právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a tým zásahu do práva sťažovateľky na spravodlivý proces a zákonného sudcu.

III.

7. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti, ktorá jej bola doručená dňa 7. októbra 2022, vyjadrila podaním doručeným správne súdu 18. októbra 2022, v ktorom navrhla kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť. V rámci podaného vyjadrenia uviedla, že kasačná sťažnosť neobsahuje také námietky ani dôvody, ktoré by boli právne relevantné a odôvodňovali by zmenu alebo zrušenie preskúmaného rozhodnutia. Pridržala sa svojich vyjadrení v konaní pred správne súdom.

8. Zvýraznila, že vo veci žalobcu postupovala v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. a konala v jeho medziach, pričom neprekročila svoje právomoci. Žalovaná poukázala aj na závery Veľkého senátu v rozhodnutí z 24. novembra 2020, sp. zn. 1Vs/3/2019, a uzavrela, že vzhľadom na to, že príjem žalobcu bol v rozhodujúcom období vyšší ako je hranica stanovená zákonom, bol v spornom období povinne poistenou osobou. Uviedla, že „Vychádzajúc z obsahu podanej kasačnej sťažnosti je zrejmé, že dôvody podanej kasačnej sťažnosti sú v podstate totožné s dôvodmi, ktoré žalobca uvádza v správnej žalobe a ku ktorým sa žalovaná vyjadrila dňa 25. augusta 2017. Na tomto vyjadrení žalovaná trvá ...“.

9. K existencii dvoch rozhodnutí Veľkého senátu NS SR žalovaná argumentovala poukazom na sp. zn. 7Sžsk/27/2019 zo 6. júla 2022 a sp. zn. 9Sžsk/73/2019 zo 6. júla 2022, s tým, že vydaním nového rozhodnutia Veľkého senátu zanikajú účinky záväznosti právneho názoru vyjadreného v jeho skoršom rozhodnutí v takom rozsahu, v akom právny názor vyjadrený v skoršom rozhodnutí nemôže obstať popri názore vyjadrenom v neskoršom rozhodnutí.

10. Vyjadrenie žalovanej bolo dňa 22. novembra 2022 doručené žalobcovi na vedomie.

IV.

11. Najvyšší správny súd, na ktorý podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. prešiel od 1. augusta výkon súdnictva vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná jeho právomoc, rozhodujúc v senáte podľa § 438 ods. 2 SSP, ako súd konajúci o kasačnej sťažnosti [§ 11 písm. h) SSP] po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávneným subjektom (§ 442 ods. 1 SSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 443 ods. 1 SSP), na zákonom určenom mieste (§ 444 ods. 1 SSP), proti právoplatnému rozhodnutiu správneho súdu (§ 438 ods. 1 SSP), a je prípustná, resp. jej prípustnosť nie je vylúčená (§ 439 SSP), po oboznámení sa s rozsahom a dôvodmi kasačnej sťažnosti (§ 453 SSP), bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná a je potrebné ju zamietnuť podľa § 461 SSP.

V.

12. Podľa § 6 ods. 1 SSP správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

13. Podľa § 6 ods. 2 písm. c) SSP správne sudy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

14. Podľa § 199 ods. 1 písm. a) SSP sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

15. Podľa § 11 písm. h) SSP Najvyšší správny súd rozhoduje o kasačných sťažnostiach.

16. Podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

18. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

19. Pod nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý založiť kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP, treba rozumieť taký postup správneho súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožnila realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v konkrétnom konaní, za podmienky, že miera tohto porušenia bude viesť k záveru o nespravodlivosti súdneho procesu, a súčasne takýmto postupom súdu dôjde k porušeniu zákona.

20. Dôvod kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP spočívajúci v rozhodnutí krajského súdu založenom na nesprávnom právnom posúdení veci (za súčasného porušenia zákona) je jedným z najčastejších dôvodov tohto opravného prostriedku. Jeho opodstatnenosť je daná v prípadoch, ak kasačný súd dospieje k záveru, že na prejednávanej vec mal byť aplikovaný iný právny predpis, než aký aplikoval krajský súd, alebo ak bol síce aplikovaný správny právny predpis, ale krajský súd ho nesprávne vyložil. Nesprávne právne posúdenie pritom môže spočívať v právnych predpisoch tak hmotného, ako aj procesného práva.

21. Predmetom tohto kasačného konania je posúdenie správnosti rozhodnutia krajského súdu, ktorý sa po preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovanej stotožnil so záverom, že žalobcovi nezaniklo povinné nemocenské a dôchodkové poistenie ku dňa 31. augusta 2008.

22. Kasačný súd po vykonaní súdneho prieskumu rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým rozhodnutím pobočky a konaní im predchádzajúcich, pri aplikácii zákonnej úpravy relevantných právnych predpisov dospel k zhodnému záveru ako krajský súd. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti žalobcu vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu, s námietkami žalobcu uvedenými v kasačnej sťažnosti a s prihliadnutím na § 461 SSP dospel k tomu, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku a nejavia sa ako arbitrárne, práve naopak, dávajú odpoveď na všetky nastolené právne otázky v zrozumiteľnej forme a v dostatočnom rozsahu.

23. Aplikujúc relevantné ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z., ktorý okrem iného upravuje i vznik a zánik povinného nemocenského a dôchodkového poistenia, je možné konštatovať, že žalobca v spornom období spĺňal podmienky pre status SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., pretože mal oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

(ďalej len „zákon č. 578/2004 Z. z.“), upravujúci podmienky pre výkon zdravotníckeho povolania na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [§ 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z.]. Touto licenciou (L1A) žalobca disponoval, pričom tieto skutočnosti v konaní nespochybňoval.

24. Žalobca zároveň v rozhodnom období dosiahol príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, ktorý prevyšoval zákonom ustanovenú hranicu, čím boli splnené (zachované) podmienky pre vznik (resp. trvanie) povinného nemocenského poistenia, a v nadväznosti na to aj dôchodkového poistenia podľa § 15 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. Tieto skutočnosti v konaní taktiež neboli sporné. Sporná medzi účastníkmi zostala len otázka konkrétneho dňa zániku povinného poistenia.

25. Kasačný súd v súvislosti s postavením lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby poukazuje na to, že touto otázkou sa v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. (v znení účinnom do 31. decembra 2010) zaoberal a dal na ňu odpoveď Veľký senát NS SR v rozsudku zo dňa 24. novembra 2020, sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorým bolo prekonané jeho skoršie rozhodnutie sp. zn. 1Vs/1/2019, na ktoré žalobca v kasačnej sťažnosti poukazoval. Rozhodnutie Veľkého senátu sp. zn. 1Vs/3/2019 prešlo i testom ústavnosti (ústavná sťažnosť bola Ústavným súdom uznesením odmietnutá dňa 30. novembra 2021, sp. zn. IV. ÚS 610/2021).

26. NS SR k otázke statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010, citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, § 3 ods. 1, § 3 ods. 4, § 4, § 10 ods. 1, ods. 2, § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval:

27. Zákonodarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].

28. Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou L1C.

29. Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)].

30. Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti). Povolenie príslušný orgán vydá fyzickej osobe, ak má licenciu na výkon zdravotníckeho povolania, tzv. licenciu L1B [§ 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] a právnickej osobe, ak má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu v tom povolaní, v ktorom má poskytovateľ prevažne poskytovať zdravotnú starostlivosť - tzv. licenciu L1C [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.]. Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyklučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.

31. Veľký senát sa stotožnil s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A, je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokoľvek orgánu poskytovať zdravotnú

starostlivosť. Iba na jeho vôli je ponechané, či uvedenú licenciu bude aj využívať, a teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení, a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti), bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A, nijako nesúvisí. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľovi zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

32. Veľký senát sa stotožnil s názorom senátu 9S, že pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010, je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Skutočnosť, že lekár na základe tohto povolenia, súhlasu s výkonom činnosti (licencie L1A) môže uzatvárať dohody/zmluvy, od ktorých závisí, kde takúto činnosť bude vykonávať, na existenciu povolenia udeleného lekárskou komorou, vplyv nemá. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registráciu a pod.) nie je potrebný.

33. Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolania lekára v pracovnom pomere Slovenská lekárska komora vydáva licenciu L1B. Ak sa lekár rozhodne poskytovať zdravotnú starostlivosť ako fyzická osoba - podnikateľ vo svojom mene a na svoj účet vo vlastnom zdravotníckom zariadení [§ 4 písm. a) bod. 1 zákona č. 578/2004 Z. z.], v takom prípade je licencia L1B predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie), ktoré vydáva ministerstvo alebo samosprávny kraj. Licencia L1B teda sama o sebe nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010 - takým oprávnením sa stáva len v spojení s povolením lekára - fyzickej osoby na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie). Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licencia L1C - licencia na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárom, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou. Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiada aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax. Ak sa lekár ako fyzická osoba - podnikateľ, rozhodne zmeniť spôsob svojho podnikania a založiť si napr. spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá bude prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia ako právnická osoba, na získanie povolenia podľa § 12 ods. 3 zákona č. 578/2004 Z. z. musí mať táto právnická osoba určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z.], teda s tzv. licenciou L1C. Licencia L1C nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré

predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Ani držba licencie L1C nie je dôvodom zániku licencie L1A, a nie je ani prekážkou toho, aby lekár využíval aj licenciu L1A. Licencie môže Lekárska komora dočasne pozastaviť alebo zrušiť z dôvodov a v rozsahu podľa § 73 a § 74 zákona č. 578/2004 Z. z.

34. Veľký senát sa z vyššie uvedených dôvodov stotožnil s názorom senátu 9S, že v prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia. Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činnejšej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.

35. Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchyliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp. zn. 1Vs/1/2019. Uviedol, že licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.

36. NS SR ďalej konštatoval, že status SZČO na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku, alebo trvania takého poistenia. Zdôraznil, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba - držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

37. Držiteľovi licencie L1A povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. 1/ prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. 2/ druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie. 3/ na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnejšej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).

38. Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú.

39. Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne

zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru, t. j. „od“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení.

40. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie držiteľa licencie L1A teda môže zaniknúť tromi spôsobmi:

- podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení dňom 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (ďalej len „príjem z podnikania“) nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 tohto zákona, alebo

- podľa § 21 ods. 4, časti vety pred písmenom „a“ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 vždy dňom zániku licencie, alebo

- odo dňa vzniku pracovného pomeru s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak (v súlade s § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 4, časti vety za písmenom „a“ tohto zákona) taký lekár predložil pobočke Sociálnej poisťovne vyhlásenie, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c) tohto zákona.

41. K otázke povinnosti Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára skúmať a posudzovať príjmy poistenca samostatne vo vzťahu k licencií L1A dodal, že považuje za správny názor senátu 9S, že povinnosť Sociálnej poisťovne skúmať pôvod príjmov poistencov - lekárov nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. Naopak, Sociálna poisťovňa v rámci zisťovania podkladov pre rozhodnutie o vzniku alebo zániku povinného poistenia vychádza z oznámenia Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky podľa § 233 ods. 6 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z., resp. z výpisu z daňového priznania podľa § 228 ods. 1 a 2 tohto zákona. Ak by bolo zámerom zákonodarcu, aby Sociálna poisťovňa prešetrovala príjmy poistencov, musel by oprávnenie na takúto činnosť ustanoviť v zákone alebo zabezpečiť povinnosť Finančného riaditeľstva SR predkladať údaje Sociálnej poisťovni v takej kvalite, aby bolo možné na účely sociálneho poistenia príjmy poistencov posudzovať. Pokiaľ teda zákonodarca nevybavil Sociálnu poisťovňu oprávnením na zisťovanie príjmu, potrebným materiálnym a personálnym vybavením, možno dovodiť, že zákonodarca nepredpokladal výkon takejto činnosti Sociálnej poisťovne.

42. Ak teda lekár - držiteľ licencie L1A, prizná v daňovom priznaní príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov [§ 6 ods. 1 písm. c/ zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov] vo výške vyššej ako je uvedená v § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., Sociálna poisťovňa nie je povinná skúmať, aká časť z týchto príjmov je čisto z činnosti na základe licencie L1A, ktorá okolnosť je pre posúdenie vzniku alebo zániku poistenia podľa § 21 ods. 1 právne irelevantná. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj v prípade, ak príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov sú nižšie, ale v súčte s iným príjmom zo samostatnej zárobkovej činnosti, napr. zo živnosti sú v súčte vyššie ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., poistenie vznikne, resp. trvá naďalej.

43. Povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, v zmysle § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý a § 179 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nie je posudzovať príjmy lekára výlučne vo vzťahu k licencií L1A a nie je povinná skúmať, či všetky príjmy vykázané v jeho daňovom priznaní v príslušnom zdaňovacom období sú príjmami lekára, považovaného za samostatne zárobkovo činnú osobu (SZČO) podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. Ak taký lekár v daňovom priznaní priznal príjmy, považované za príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (§ 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z

príjmov) ide vždy o príjem SZČO a nie je právne významné, či tento príjem fyzická osoba dosiahla z titulu jej statusu podľa § 5 písm. c/ alebo aj podľa § 5 písm. a/, príp. písm. b/ alebo d/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010.

44. Je teda možné zhrnúť, že žalovaná nebola povinná vo vzťahu k žalobcovi skúmať, z čoho konkrétne mu plynuli príjmy, vykázané v daňovom priznaní za roky 2007, 2008 ako príjmy z podnikania. Rozhodujúce pre posúdenie trvania povinného nemocenského a dôchodkového poistenia bolo, že v príslušnom období žalobca dosiahol zdaniteľné príjmy v kvalifikovanej výške, a licencia, ktorá mu bola udelená na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A v povolani lekáro, bola aj v tomto období v platnosti. Žalobcovi preto nezaniklo povinné nemocenské a dôchodkové poistenie dňom 31. augusta 2008.

45. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že v danej veci bol porušený princíp právnej istoty, v tejto súvislosti je treba pripomenúť, že podľa čl. 2 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov v spojení s § 5 ods. 1 SSP právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. O otázkach, ktoré sú predmetom tohto konania, urobil právne závery Veľký senát NS SR rozsudkom z 24. novembra 2020, sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorý je pre senáty Najvyššieho správneho súdu záväzný (§ 466 od. 3 SSP) a ktorý je podkladom pre ustálenie rozhodovacej praxe v totožných otázkach. Ak teda žalovaná či správny súd formulovali svoje rozhodnutia so zreteľom naň, nemohlo dôjsť k porušeniu princípu právnej istoty v danej veci. Uvedený rozsudok Veľkého senátu NS SR nahradil pôvodný rozsudok Veľkého senátu vydaný k danej problematike (sp. zn. 1Vs/1/2019), čo je v ňom explicitne vyjadrené, preto nie je možné dať za pravdu sťažovateľovi, že obe rozhodnutia rovnocenne koexistujú popri sebe, a teda právne závery skoršieho rozhodnutia je možné účinne uplatňovať v praxi. Kasačný súd v danej súvislosti poukazuje na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Atanasovski proti Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko zo 14. januára 2010, č. 36815/03, v rámci ktorého ESLP vyslovil, že vývoj judikatúry sám osebe nie je v rozpore s riadnym výkonom spravodlivosti, keďže neschopnosť zachovať dynamický a vývojový prístup by mohol byť prekážkou reformy alebo zlepšenia.

46. Vo vzťahu k námietke, že žalobca mal po podaní odhlášky z povinného poistenia za to, že vec je definitívne vybavená, je treba uviesť, že táto skutočnosť musí byť pripočítaná na ťarchu sťažovateľa, pretože v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. povinnosť preukazovať skutočnosti rozhodujúce pre vznik, trvanie, prerušenie a zánik povinného poistenia prináleží poistencovi. Ak teda žalobca sám navodil stav, že orgán sociálneho poistenia nedisponoval úplnými podkladmi k posúdeniu otázky vzniku a trvania jej povinného nemocenského a dôchodkového poistenia, resp. v tejto otázke bol odhláškou ňou podanou uvedený do omylu, nie je možné sa účinne dovolávať nesprávnosti postupu daného orgánu v tomto smere, navyše za situácie, že žalobca mal objektívnu možnosť získať informácie o povinnostiach, ktoré súvisia s licenciou L1A, z iniciatívy Slovenskej lekárskej komory. Najvyšší správny súd pripúšťa, že namietaná doba 9 rokov je veľmi dlhý časový úsek a mechanizmus poskytovania informácií, ktoré slúžia ako podklad pre rozhodnutia Sociálnej poisťovne, by mal umožňovať promptnejšiu reakciu na vzniknutú situáciu, avšak treba dodať, že zákon nelimituje konanie Sociálnej poisťovne lehotou, ktorá by jej bránila rozhodnutie v danej otázke vydať, ak sú spätne zistené skutočnosti, ktoré boli pre posúdenie okolností trvania povinného poistenia rozhodujúce, preto ani v tomto smere nemožno považovať rozhodnutie za nezákonné.

47. Kasačný súd uzatvára, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonosti napadnutého rozhodnutia žalovanej postupoval v súlade s procesnými pravidlami Správneho súdneho poriadku, súdny prieskum vykonal náležite v zmysle platnej právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 578/2004 Z. z., a svoju právnú úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, aj riadne odôvodnil. Vzhľadom na uvedené skutočnosti krajský súd rozhodol správne a v súlade so zákonom, keď správnu žalobu ako nedôvodnú zamietol, pričom jeho rozhodnutie nie je možné považovať za arbitrárne či nepreskúmateľné, rovnako ako administratívne rozhodnutia vydané žalovanou a jej pobočkou, nakoľko podľa názoru kasačného súdu tieto boli riadne

odôvodnené a žalobca ako účastník konania dostal odpoveď na všetky zásadné otázky. Skutočnosť, že s produkovanými závermi nesúhlasí, nie je dôvodom na vyslovenie ich nezákonnosti.

48. S ohľadom na uvedené kasačný súd nezistil naplnenie uplatnených kasačných dôvodov podľa § 440 ods. 1 SSP, preto bolo potrebné kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 461 SSP rozsudkom podľa § 457 ods. 1 SSP zamietnuť.

49. K návrhu na prerušenie kasačného konania navrhnutého sťažovateľom v zmysle § 21 ods. 3 písm. a) v spojení s § 24d ods. 1 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. Najvyšší správny súd dáva do pozornosti, že prijímať stanoviská k výkladu zákona pri rozdielnosti výkladu v jednotlivých rozhodnutiach Veľkého senátu je možné len na základe návrhu oprávnených subjektov, ktoré sú v zákone taxatívne vymenované [§ 24e ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z.]. Podľa § 466 ods. 3 SSP je právny názor vyjadrený v rozhodnutí Veľkého senátu pre senáty Najvyššieho správneho súdu záväzný, pričom ak sa senát chce od tohto názoru odchýliť, je povinný vec postúpiť na prejednanie a rozhodnutie Veľkému senátu. Kasačný súd vzhľadom na uvedené v danej veci nezhliadol dôvod na postup podľa § 456 SSP ani § 100 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP, preto návrh na prerušenie konania ako nedôvodný zamietol.

VI.

50. O náhrade trov kasačného konania bolo rozhodnuté podľa § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, keď žalovaná síce mala vo veci úspech, kasačný súd však nezistil dôvody na to, aby sa jej nárok na náhradu trov priznal.

VII.

51. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 [§ 139 ods. 4 (veta prvá) SSP v spojení s § 463 SSP].

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.